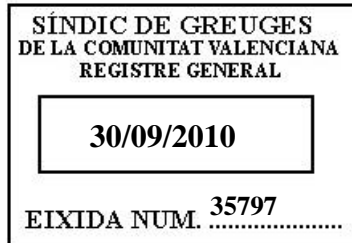

SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana
Sr. President
C/ Pascual i Genís nº 9
46002 València

=====
Ref. queixa núm. 103353
=====

Assumpte: ús sexista del llenguatge.

Sr. President,

Justifiquem recepció del seu últim escrit mitjançant el qual ens informa sobre la queixa de referència, formulada per la Sra.(...).

La promotora de la queixa, en el seu escrit inicial, manifestava substancialment els fets i les consideracions següents:

- Que vol formalitzar una queixa sobre l'ús i abús del llenguatge sexista i discriminatori en textos de l'Administració Pública Valenciana, amb el consegüent incompliment dels preceptes legals, constitucionals i estatutaris, i, per tant, la impunitat que es deriva de no aplicar-los.

-Que el Consell Jurídic Consultiu avala en els seus dictàmens l'ús d'un llenguatge sexista i, per tant, la utilització del genèric masculí, de manera que contravé allò que hi ha establert en la normativa vigent.

-Que, en este sentit, l'avantprojecte de llei d'ordenació i gestió de la funció pública, aprovat pel Consell el dia 12 de març de 2010, ha experimentat modificacions, entre d'altres, les derivades del dictamen del Consell Jurídic Consultiu. En el dictamen esmentat, el Consell Jurídic diu literalment:

“II. Al llarg del text remés s'evita emprar el masculí genèric admés per la Real Acadèmia Espanyola i de vegades s'hi utilitzen expressions com ara *funcionària o funcionari interí* (art.16.7), *les i els funcionaris* (art. 73.1, 124.3, 126.2, 127.1, 128.1 etc.), *les caps o els caps immediats* (art. 65.e), etc., fet que no solament dificulta la lectura de la norma, sinó que, a més, implica una construcció gramatical incorrecta.”

- La interessada ens referia que no es tracta d'incorrecció gramatical i que queda clar que este text fomenta una actitud discriminatòria i sexista en l'ús del llenguatge administratiu per part del Consell Jurídic Consultiu.

Que la Generalitat, capdavantera en esta matèria, publicà el 4 d'abril de 2003 la Llei d'igualtat entre dones i homes, que en l'article 48 propugna l'ús del llenguatge no sexista en els escrits administratius.

Que la Conselleria de Benestar Social, al febrer de 2009 publicà la guia *Igualdad, Lenguaje y Administración: propuestas para un uso no sexista del lenguaje*.

La interessada diu que, en l'any 2007, el Ministeri d'Igualtat publicà la Llei orgànica 3/2007 d'igualtat efectiva entre dones i homes. És per això que considera que tota la legislació referida fa una proposta específica sobre l'ús no discriminatori ni sexista del llenguatge administratiu.

Vam admetre a tràmit la queixa i vam demanar un informe al Consell Jurídic Consultiu, el qual ens indicava, entre altres qüestions, el següent:

-Que la Sra. Navarro Tomás transcriu tan sols el primer dels paràgrafs referits al tema que ens ocupa, i oferix així una visió esbiaixada de la recomanació efectuada, ja que en el dictamen mencionat este Consell va indicar el següent:

Dictamen 137/2010 sobre l'“Avantprojecte de llei d'ordenació i gestió de la funció pública valenciana”

Al llarg del text remés s'evita emprar el masculí genèric admés per la Reial Acadèmia de la Llengua i s'utilitzen de vegades expressions de l'estil *funcionària o funcionari interí* (art.16.7), *les i els funcionaris* (art.73.1, 124.3, etc.), *les caps o els caps immediats*, etc. Estos fets no solament dificulten la lectura de la norma, sinó que, a més, impliquen una construcció gramatical incorrecta.

Així doncs, si prenem com a exemple el mateix Estatut Bàsic de l'Empleat Públic ? Llei 7/2007? seria preferible emprar únicament en la redacció dels preceptes del text projectat el masculí genèric que abraça ambdós gèneres, femení i masculí, o tal com es fa en molts preceptes, utilitzar expressions com ara *el personal funcionari*. En este cas concret caldria revisar tota la redacció de l'avantprojecte, ja que en alguns casos s'usa solament el masculí (*els vocals*).

L'informe esmentat inclou dos dictàmens fets pel Consell en el sentit indicat a l'anterior.

Vam donar trasllat a l'autora de la queixa del contingut de l'informe a fi que, si ho considerava escaient, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer, en el sentit de considerar que l'ús d'un llenguatge sexista que es fa en l'avantprojecte de llei, ni és incorrecte gramaticalment, ni dificulta la lectura de la norma, per a la qual cosa aporta una sèrie de referències bibliogràfiques i normatives en este sentit.

Per la qual cosa, una vegada conculsa la tramitació ordinària de la queixa i analitzada tota la documentació que consta en l'expedient, passem a resoldre la queixa amb les dades que hi consten.

De l'informe emés pel Consell Jurídic sorprén el raonament emprat quan estableix que "(...) seria preferible emprar únicament en la redacció dels preceptes del text projectat el masculí genèric que abraça ambdós gèneres, femení i masculí (...)".

És evident que suggerir per part del Consell jurídic la possibilitat d'emprar, per consideració a la incorrecció gramatical, el genèric masculí perquè abraça ambdós sexes, és contrari al dret fonamental a la igualtat entre homes i dones.

Tal com ha manifestat esta institució en diverses resolucions, la utilització sexista del llenguatge exclou les dones o, si més no, les silencia, dificulta la seua identificació alhora que les invisibilitza. Això és un ús discriminatori i parcial de manera que imposa barreres arbitràries i injustes al desenvolupament personal i col·lectiu d'aquelles. El fet de no nomenar comporta no respectar el dret fonamental a l'existència i la representació d'esta presència femenina en el llenguatge.

Els trets sexistes del llenguatge, és a dir, totes aquelles expressions del llenguatge i de la comunicació humana que invisibilitzen les dones i les subordinen, no s'adeqüen a la realitat social que exigix l'equitat per als dos sexes.

Les normes gramaticals, quan utilitzen el masculí referencial per als dos sexes, esborren la presència femenina i l'oculten sota el masculí, amb la qual cosa condicionen una manera de pensar i d'actuar i, és clar, una manera d'interpretar la realitat.

Volem aclarir que la discriminació que es manifesta a través de la llengua contravé allò establert en el nostre ordenament jurídic, concretament:

Art. 14 de la Constitució que consagra el principi de no-discriminació per raó de sexe.

Art. 9.2 de la Constitució que obliga els poders públics a promoure les condicions perquè la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integren siga real i efectiva.

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana que consagra en l'art. 10 el dret a la igualtat entre homes i dones en tots els àmbits de la societat.

La Llei 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre dones i homes de la Comunitat Valenciana, i concretament l'art. 48 quan estableix un ús del llenguatge no sexista en els escrits administratius.

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre dones i homes, concretament l'art. 14.11 quan estableix "(...) la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques.

Les recomanacions per a un ús no sexista del llenguatge fetes per la UNESCO i contingudes en la Resolució 14.1 aprovada per la Conferència General en la 24a reunió, i la Resolució 109, aprovada per la Conferència General en la 25a reunió.

També tots aquells pactes, tractats i convenis internacionals que reconeixen el dret a la igualtat entre homes i dones, especialment la Convenció de les Nacions Unides sobre "L'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona" de l'any 1979.

Amb tot això volem expressar l'obligació que tenen totes les administracions i institucions d'utilitzar o, en este cas concret, de recomanar l'ús d'un llenguatge que no siga sexista.

En efecte, en relació amb el que hem exposat i d'acord ? com està el mateix Consell? amb la necessitat d'eliminar el llenguatge sexista, no sembla acceptable refugiar-se en el "masculí genèric admés per la Reial Acadèmia de la Llengua". Per contra, actualment s'exigix l'esforç continuat de les institucions i administracions per a eradicar totes les manifestacions discriminatòries per raó de sexe, les quals, encara avui dia afecten les dones, i això en compliment de l'ordenament jurídic nacional i supranacional.

D'acord amb tot el que hem exposat, de conformitat amb el que hi ha establert en l'art. 29, núm. 1, de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució RECOMANA AL CONSELL JURIDIC CONSULTIU que, per consideració al que hem exposat, en els dictàmens que fa, s'esforce per trobar termes no sexistes i que els adeqüe a una nova correcció gramatical que avui exigix la legislació vigent.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta esta recomanació o, si s'escau, que ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Perquè en prenga coneixement li fem saber, igualment, que a partir de la setmana següent a la data en què s'ha dictat la present resolució, serà inserida en la pàgina web de la institució.

Li agraïm per endavant la remissió del preceptiu informe.

Atentament,

José Cholbi Diego
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana